

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

Tytuł: Ród von Bees w wiekach XVI-XVIII

Autor: Stanisław Szykowski

Pod kierunkiem dr. hab. Tomasza Ciesielskiego prof. UO

Dysertacja została poświęcona dziejom śląskiego rodu von Bees w wiekach XVI-XVIII. W tym okresie poszczególne linie rodowe budowały swój status oraz ich przedstawiciele rozwijali swe kariery urzędnicze i dworskie oraz podejmowali różnorodne działania w zakresie polityki, gospodarki, religii i mecenatu.

Ród von Bees, podobnie jak wiele rodów śląskich, posiadał zarówno linie, które możemy zaliczać do arystokracji oraz szlachty średniej, jak i gałęzie o znacznie niższym statusie majątkowym i społeczno-politycznym.

Głównym celem rozważań jest ukazanie działalności śląskiego rodu von Bees i jego poszczególnych linii w okresie nowożytnym. Aby urzeczywistnić cel pracy niezbędne było odtworzenie i uporządkowanie genealogii rodu, określenie powiązań rodzinnych w ramach poszczególnych linii i gałęzi oraz przedstawienie przynajmniej najważniejszych danych genealogicznych poszczególnych przedstawicieli, co nie zawsze było możliwe. Ponadto szerzej omówieni zostali najwybitniejsi reprezentanci rodu, osoby nietuzinkowe, których kariery nierzadko przekraczały granice Śląska i pozwalały im zaistnieć w polityce ponadregionalnej oraz na dworach monarszych Habsburgów, Wazów i Hohenzollernów.

Dla okresu od XVI do XVIII wieku tradycyjnie wyróżnianych jest pięć linii rodowych – główna (z Kolni i Karłowic, później z Lewina Brzeskiego), malerzowicka, oleska (Bees z Wrchles), z Kujaw i z Chrostin. Spośród nich w niniejszej dysertacji pominięto linię z Kujaw, ze względu na szczupłość bazy źródłowej, oraz linię z Chrostin, która jako jedyna przetrwała do czasów współczesnych, a ze względu na swoje rozrodzenie i bogate dzieje zasługuje na osobne, wszechstronne rozpoznanie i opracowanie. Za Pilnąckiem wyodrębniona została linia z Myszowic, która jednak nastrocza wielu trudności ze względu na fragmentarycznie zachowane informacje o jej przedstawicielach. Dla uproszczenia i większej precyzji opisu wyłączono jako osobną linię mąkoszycką, która wywodzi się ze wspólnego pnia z główną linią utytułowaną.

Dysertacja została podzielona na dziesięć rozdziałów, z których sześć zostało poświęconych poszczególnym liniom, trzy rozdziały o charakterze przekrojowym oraz podsumowanie.

W pierwszym rozdziale omówione zostały średniowieczne podstawy powodzenia rodu, szczególnie głównej linii utytułowanej z Kolni i Karłowic.

W rozdziale drugim została zarysowana problematyka tytułów arystokratycznych oraz herbów, którymi posługiwały się poszczególne linie rodowe.

W rozdziałach trzecim i czwartym przedstawione zostały dzieje głównej linii utytułowanej rodu von Bees – baronów z Kolni i Karłowic (Freiherr von Köln und Ketzerdorf) oraz hrabiów von Bees. Poszczególne gałęzie i rodziny tej linii osiągnęły pozycję arystokratyczną wchodząc najpierw do stanu panów, następnie zaś osiągając tytuł hrabiowski. Wiele miejsca poświęcone zostało najwybitniejszemu przedstawicielowi rodu – hrabiemu Otto Leopoldowi von Bees i jego najbliższej rodzinie.

Piąty rozdział został poświęcony po raz pierwszy wyodrębnionej linii mąkoszyckiej.

W rozdziale szóstym ukazano dzieje oleskiej linii rodu (Beesów z Wrchles), której jedna z gałęzi w końcu XVI wieku osiągnęła awans do stanu panów (baronowie z Wrchles i Olesna) i w ciągu trzech pokoleń wydała pięcioro wybitnych przedstawicieli, w tym wyjątkową postać jaką była Katarzyna Franciszka Denhoff.

Rozdział siódmy obejmuje historię linii malerzowickiej, której zawile losy zakończyły się w połowie XVIII wieku, niedługo po osiągnięciu tytułu baronowskiego.

Ósmy rozdział dotyczy słabo rozpoznanej linii myszowickiej.

Rozdział dziewiąty obejmuje zagadnienia mecenatu i upamiętnienia rodu. Omówiono w nim główne siedziby rodowe, fundacje kościelne i dobroczynne oraz nekropolie rodowe, ale także słabiej uchwytnie zaangażowanie w różnych dziedzinach kultury i sztuki.

W ostatnim rozdziale, który podsumowuje rozważania, ród von Bees został ukazany na tle szlachty śląskiej epoki nowożytnej.

W każdej z opracowanych linii, w miarę możliwości jakie wynikają ze zgromadzonych źródeł oraz literatury przedmiotu, uporządkowane zostały genealogia i związki rodzinne oraz podstawowe dane biograficzne i dotyczące działalności poszczególnych osób. Szczególny nacisk położono na postaci wybitne, które w pewien sposób definiują pozycję poszczególnych linii i rodu jako całości wśród szlachty śląskiej oraz w mozaikowym krajobrazie polityczno-społecznym Śląska.